

...ẬT GIÁO NGUYÊN THỦY

—
THERAVĀDA

VÔ THƯỜNG
KHỔ NÃO — VÔ NGẢ

Dịch giả

VANSARAKKHITA BHIKKHU

HỘ TÔNG TỶ KHUU

DL 2513

DL 1970

PHẬT GIÁO NGUYỄN THỦY
THERAVĀDA

VÔ THƯỜNG – KHỔ NÃO – VÔ NGÃ

Soạn giả

TRƯỞNG LÃO HÒA THƯỢNG HỘ TÔNG
(VAÑSARAKKHITA MAHĀTHERA)

Biển trầm khổ sóng bông lai lảng
Kiếp phù sanh đáng chán biết bao,
Tâm thân chìm đắm dạt dào,
Mịt mờ chưa biết đời nào thoát ly.

Cõi giả tạm ích gì sự thế,
Uổng tâm tư tìm kế miên trường
Trần hoàn vạn vật vô thường
Khổ não, vô ngã đầy đường chông gai.

Do nghiệp báo lưu lai thưở trước,
Các pháp hành, tạo được thân duyên,
Pháp hành kế tục nhau liền
Diệt sanh, sanh diệt, triền miên không
ngừng.

Người hay thú đồng chung số phận,
Hễ có thân ngũ uẩn không bền,
Chịu điều biến đổi đảo điên,
Sanh, già, đau, chết, không yên chút nào.

Thế vật chất không sao giữ nổi,
Sức vô thường phá mỗi sát-na,
Xét cùng đâu phải thân ta,
Khó ngăn bạc tóc không cầm răng long.

Lửa ái dục đốt lòng từ phút,
Vây ưu phiền, chẳng chút nào nguôi,
Dễ chi đặng tạm an vui,
Suy mòn vì nhuộm nặng mùi trần ai.

Chùng thân chết nảy hơi hôi hám,
Người ai ai chẳng dám lại gần,
Gớm ghê, đầu bạc chí thân,
Đều sợ xui, lụy, hương lân cửa nhà.

Chọn một chốn rừng già thanh vắng,

Đem thân thi an táng cho xong,
Địa táng, hỏa táng chẳng đồng,
Tùy duyên tùy tục, vẫn không quản gì.

Đưa xác chết người đi đông đúc,
Kẻ thân nhân uất ức, khóc than,
Hình hài ba khúc rã tan,
Thinh danh tiêu diệt họ hàng cách xa.

Khổ tử biệt thiết tha nung nấu,
Biệt gia tài, của báu, tình yêu,
Tâm thân ngũ uẩn đã tiêu,
Đất, nước, gió, lửa, về nhiều căn nguyên.

Thân đã chẳng thiêng giêng ngày tháng,
Buổi chia lìa ngao ngán đau thương.
Chúng sanh ba cõi vô thường,
Nên vun cội phước tìm đường siêu sanh.

Lựa các thứ nhân lành gieo giống,
Quả kết trong kiếp sống về sau,
Mở lòng bố thí dãi dào,
Học kinh, trì giới, khá mau tu hành.

Kẻo rồi phải điêu linh, sa đọa,
Vào bốn đường ác đạo khó khăn,
Vô cùng khôn khổ thân tâm,
Đời đời kiếp kiếp trầm luân không về.

Thân khẩu ý giữ gìn trong sạch,
Dẫn trên đường thanh bạch mà đi.
Dầu cho chuyên kiếp đến kỳ,
Cũng còn trông ngóng thoát ly khổ sầu.

Ráng hồi quá quay đầu hướng thiện,
Ác nghiệp trần đoạn tuyệt chớ gieo,
Tâm đừng xu hướng, vui theo,

Thiện duyên gầy dựng trần lao dứt hẳn.

Các phương pháp, yên tâm định trí,
Chúng sanh cần tìm kiếm học hành,
Cho lòng chán nản phát sanh,
Cội nguồn tội khổ hiểu rành sâu xa.

Pháp chán nản dạy ta suy xét,
Khổ cõi đời số cát sông Hằng,
Tám điều khổ não chi bằng,
Đây lần lượt giải, ngọn ngành như sau.

Cõi trần thế ra vào há dễ,
Luật tuần hoàn nào kể chi ai,
Thân ta chẳng lựa gái trai,
Cũng đều mắc phải đọa đày khổ sanh.

Khi nghiệp đến pháp hành cấu tạo,
Thác sanh vào lòng mẹ thành phôi,
Nguyên tố nhỏ nhít vô hồi,
Vốn là chất lỏng, giống dầu mà trong,

Giọt dầu ấy dính lông con thú,
Ta cầm lên rảy đủ bảy lần,
Chỉ còn chút ít dính gân,
Đó nguyên chất khởi lên thân con người.

Bảy ngày đầu còn tươi trong vắt,
Rồi lần lần biến sắc đổi màu,
Đến tuần thứ bảy về sau,
Biến thành một chất trong vào đáng ghê.

Đỏ dợt dợt, mỡ pha lẫn máu,
Bởi nguyên Hành cứ tạo thêm ra,
Lại đến lần bảy bữa thứ ba,
Hóa thành chất đặc như là thịt dư.

Trong bụng mẹ an cư một chỗ,
Miếng thịt thừa tội khổ xiết chi,
Tuy hình hườn kết thế ni,
Nhưng mềm mại, như chi rã tan.

Tưởng tượng đến trăm ngàn ghê sợ,
Phôi bây giờ tương tự trứng gà,
Phôi này còn yếu chưa già,
Tuần tự thay đổi, bảy ngày thứ tư.

Bảy ngày nữa từ từ biến hóa,
Bắt đầu chia tất cả năm nhánh,
Tuy hình chưa hẳn thật thành,
Nhưng đã có dạng đầu, mình, chơn, tay.

Pháp hành đã tại hoài không dứt,
Tuần thứ năm nhất nhựt vừa qua,

Nhỏ to hình dáng đầy đà,
Ba lăm ngày ấy đã ra hình hài.

Ngoài ba tháng thành thai cứng cát.
Thai loài người nào khác thú đầu.
Cũng đều khổ não âu sầu,
Ở trong bụng mẹ co đầu, rút chơn.

Ngồi chồm hồm còn hơn ràng buộc
Trên đồ ăn vừa được tiêu tan,
Hai tay nắm lại đỡ cầm,
Mặt day lưng mẹ, tối tăm mịt mờ.

Quanh mình vấy chất dơ, hôi thúi,
Đầu đội đồ mẹ mới ăn vào,
Vừa dơ, vừa ngộp xiết bao,
Nên hằng giãy giụa thân nào dặng yên.

Nếu mẹ chẳng cứ kiêng ăn uống,
Mặc đói no nuốt bướng nhai càn,
Nóng, cay, nguội, lạnh không màng,
Miễn vừa khẩu dục ngó ngang chi con.

Vật thực trúng da non của trẻ,
Nóng giật mình, lạnh sẽ phát run,
Đau thương khổ não khôn cùng.
Như chim bị trận bão bùng mưa sa.

Lại giống khí trái qua mưa gió,
Năm co ro một xó rét run,
Kinh hoàng sợ sệt hết lòng,
Chẳng kham nổi khổ, day tằm đôi bên.

Hoặc kiếm ở phía trên, hay dưới,
Hoặc là nơi mấy bụi gân đây,
Chừng nào tìm được bông cây,
Chui vào ẩn nấu thân này mới an.

Đủ mười tháng vẹn toàn thân thể
Gần kỳ sanh lòng mẹ chẳng vui,
Lo âu dạ luống bụi nguội,
Sợ dự tai hại trong hồi khai hoa.

Mãn toan tính đấn đo cân nhắc,
Biển mệnh mộng chưa chắc dặng qua,
Quanh quẩn công chuyện trong nhà,
Dễ duôi nào dám đi xa bao giờ.

Kịp đến lúc ngồi chờ hoa nở,
Quyến thuộc vậy kẻ đỡ người nung,
Chịu điều đau khổ từng cơn,
Dầu kiên gan mấy cũng sồn nổi đau.

Người cả thầy không sao tránh thoát,

Bồng đường như bảo tạt vào thai,
Hài nhi như chớp, đã day,
Theo đường kinh huyết ra ngoài sản môn.

May được lúc lâm bồn yên tĩnh,
Cả mẹ con khỏe mạnh vuông tròn,
Ấy nhờ hồng phúc nhà còn,
Chúng sanh kiếp trước gây nhiều thiện căn.

Nếu phước báu không bằng tội ác,
Khi sanh ra chịu các khó khăn,
Dẫu còn sống sót nữa chẳng?
Gật gờ dường phải đôi lần đứt hơi!

Vì nhân ác đến hồi trả quả,
Chúng sanh này thảm họa chết non,
Chết ngộp hoặc chết mỗi mòn,
Chết ngoài bụng mẹ hoặc còn trong thai.

Ngán ngẩm kiếp sanh lai tất trôi!
Từ thác sanh đến buổi lọt lòng,
Mạng căn nào biết chắc không,
Nhưng đều phải chịu trong vòng khổ lao.

Suy nghĩ chán xôn xao tất dạ,
Xét khổ sanh buồn bã âu sầu,
Đây là hết khổ đặng đâu,
Có thân còn phải lãnh thân khổ già!

Sự khổ già thân ta hằng chịu,
Dầu gái trai tiêu tụy như nhau,
Đổi thay chẳng trước thì sau,
Suy mòn từ lúc tổn hao từ giờ!

Buổi niên thiếu ngây thơ đầy đặn,
Sắc xinh tươi đủ vẹn mười phân,
Dáng điệu đẹp dễ tốt lành,
Dương dương đắc ý, tuổi xanh thường tình.

Độ trẻ trung vóc mình tráng kiện,
Hằng phô bày thể diện đáng yêu,
Thế gian ai cũng ưa chiều,
Gái trai đều có tự kiêu thuờ này.

Mê muội tưởng đẹp hoài không giảm.
Quá lạc lắm quý mến thân ta,
Sắm đồ trang sức xa hoa,
Điểm tô cho đặng đẹp ra tuyệt trần.
Dùng kính, lược, dự phần chải gỡ,

Giời phấn son, sặc sỡ thêm duyên,
Chẳng vừa sở tạo, tự nhiên,
Lấp mùi hám trước ướp liền nước thơm.

Công trang điểm sớm hôm không dứt
Dáng bên ngoài đến cực kỳ xinh,
Đủ các tư cách gọi nhìn,
Thật ra nào khác như hình trái sung.

Xác ô uế, đều cùng nam nữ,
Túi đựng đầy những thứ đồ dơ,
Lại còn biến đổi đường mơ,
Chậm mau rồi cũng có ngày tiêu tan!

Hữu tình đến vội vàng tuổi hạc,
Mái tóc xanh trắng bạc như bông,
Dầu cho cạn trí hết lòng,
Cản ngăn nó cũng vẫn không nghe nào.

Tay chơn thảy mòn hao, gầy yếu.
Lần lần còn xương chịu lây da,
Thôi thời tráng kiện đã qua,
Vô thường xô đuổi, tuổi già đến thay.

Mắt sáng suốt những ngày rực rỡ.
Chưa bao lâu đã trở nên lờ,
Trông xa các vật lờ mờ,
Nhãn quan, suy kém có chờ cho đâu.

Đồng thời phát khổ sầu tai điếc,
Lóng mà nghe chẳng thiết tiếng tăm,
Nghe lầm, ắt nói lại lầm,
Nhĩ quan đã hẳn âm thầm hoại tiêu.

Cuộc biến đổi rất nhiều cơ sở,
Đây trung ra mấy có thật gần,
Như răng, phải rụng lần lần,
Đó là triệu chứng tâm thân đã già.

Tham huyết sống cũng là phải chết,
Thân, hữu hình, chưa hết bao lâu,
Thế rằng: “Sanh tử quan đầu”.
Ta nên lấy đó làm câu răn mình.

Cũng có kẻ, quá tin sức khỏe,
Tâm trẻ con, sức khỏe đã già,
Có ai kêu thử ông, bà,
Dầu không oán giận, cũng là không vui.

Nghe tiếng gọi ngậm ngủi không dĩ,
Trái lại kêu bằng chị hay anh,
Tưởng mình đương độ xuân xanh,
Vui mừng thỏa mãn, làm lành thêm lên.

Hạnh người thế không nên ái truất,
Người chẳng thông kinh luật khuyên răn.
Hạng này hay có làm xằng,
Ai thân cận lắm, ắt hằng mơ lây,

Nghĩ chín chắn thân này ắt hoại,
Đã nhớp nhơ mà lại không bền,
Khổ già đeo đuổi một bên,
Khổ đau liên tiếp cho thêm nã nề.

Ôi thảm khóc, nhắc về bệnh khổ,
Một cơn đau phát lộ đến ta,
Do nhiều bệnh chứng hà sa,
Toàn thân rũ liệt thiết tha lắm hồi.

Bệnh suyễn mệt, nói thôi không xiết,
Bệnh ho lao, bệnh kiết, ung thư,
Ghê chốc, tê bại, cốt hư,
Đàn ông cũng phải chịu như đàn bà.

Bệnh cùi, lát thúi tha lây lụy.
Những lang ben ăn túa châu thân.
Nhức đầu, xỏ mũi, rút gân,
Phù thũng sưng khắp tay chơn mặt mày.

Lung gôi mồi, thiên thời, gió rét,
Bệnh đau răng, mũi nghẹt, trái ban.
Sưng phổi, cạn mật, héo gan,
Những bệnh hư, thiệt, nhiệt, hàn cũng lo.

Cử đôi bệnh, nghiệm cho ra lẽ.
Dầu bệnh cơ nặng nhẹ khác nhau,
Nhưng mà đã phải vương đau,
Khổ thân chẳng biết tả sao cho cùng.

Đời hay nói: đau chơn hả miệng,
Ngoài thuốc thang còn chuyện dị đoan,
Nhờ thầy bố trận lập đàn,
Ông này, bà nọ, cầu an đêm ngày.

Sợ có sự nạn tai dồn dập,
Cầu hỏi cho đặng gặp cơ duyên,
Hết lòng khẩn vái chư thiên,
Hộ căn bệnh ấy, giám thuyên từ này.

Vong cha mẹ trên mây, ngoài gió,
Hoặc ông bà, mà có hiện linh,
Xin về độ bệnh mạnh lành,
Sửa sang tế vật, lòng thành dâng cho.

Bởi lầm lạc chẳng lo kinh kệ,
Mãi chuyên cần tế lễ cầu xin.
Bệnh do nghiệp chướng của mình,
Há vì cúng quảy bệnh tình thoát sao.

Thân đã có, nguồn đau phải có,
Mãn tối tâm chẳng rõ hiện tan,
Chúng sanh trong cõi thế gian,
Nặng nhẹ đều phải vương mang bệnh trần.

Chỉ tránh khỏi có phần La-hán,
Cảnh Niết-bàn dứt nạn khổ đau,
Còn trong ba cõi trần lao,
Những sự chết sống, ốm đau là thường.

Thấy bệnh hoạn cảm thương thân thể,
Cũng lo toan, tìm kế giải sầu,
Khổ đau càng thấm càng lâu,
Rồi đến khổ chết bắt đầu vẫn theo.

Khi khổ chết đã gieo mầm dữ,
Thân chúng sanh mất sự thăng bằng,
Trẻ già đều phải hãi hùng,
Nhưng gần đến chết thì lòng hay quên.

Cơn hấp hối run lên không dứt,
Khấp thân mình, thịt giựt, gân thun,
Tay chơn chuyển động vẩy vùng,
Ruột gan, dao cắt, vô cùng đón đau,

Ngày tận số, lâu mau, đã tới,
Cái thức thân lia với xác dơ,
Rồi thân ba khúc nằm trơ,
Toàn thân lạnh buốt, cứng rờ như cây.

Quyên thuộc vẫn trông thân than tiếc,
Người chết rồi còn biết là chi,
Thân kia đã gọi thân, thi,
Con người ấy gọi là đi qua đời,

Khi đã chết không nhờ của cải,
Của vợ chồng con cái, mẹ cha.
Anh em, quyên thuộc gần xa,
Khó trông dìu dắt, cõi ma một mình.

Thậm chí đến đồng trinh cắt bạc,
Đề trong môi người thác theo lê,
Cũng không đem được dựa kê,
Cõi trần để lại, ra về hồn không!

Qui vô thường, vô song quyền thế,
Giết chúng sanh bất kể gái trai
Giết người chẳng lựa cho hay,
Dầu chư thiên cũng bị tay giày vò.

Đời sanh sống làm cho tiêu diệt,
Sát sanh linh chẳng biết xót than!
Chỉ trừ một cõi Niết-bàn
Vô thường chẳng dám lộn hàng đến đây.

Bởi chung ở cảnh này tịch tịnh,
Đầy yên vui chẳng dính bụi trần
Phước báu, to lớn muôn phần,
Chẳng hư, chẳng hại, là thân vàng ròng,
Tưởng chết sống sanh lòng phiền não,
Muốn khỏi thì ráng tạo phước duyên,
Cố công trì giới, tham thiền,
Đặng có kết quả, về miền an vui.

Chớ hờ hững để duôi tội ác,
Đừng để cho làm lạc càng tăng,
Tĩnh liền vung tưới thiện căn,
Nghịch theo chẳng kịp khi thăng Niết-
bàn.

Nếu lần lựa, muộn màng sanh hại,
Cũng nên dừng ý lại vào ai,
Bút – Thơ (Buddho) một tiếng Tăng bày,
Trong con hấp hối niệm sai, lạc đường.

Ta nên nhớ vô thường, khổ não,
Đừng đợi cho nghiệp báo đến nơi.
Đọa đày vừa lúc tắt hơi.
Bốn đường ác đạo đời đời khó ra,

Sự khổ chết nguyên là nghiệp dữ,
Luật luân hồi, tử, tử, sanh, sanh.
Còn khổ quả báo sẵn dành,
Chính ta gây kết đã thành từ lâu,

Vô minh đã gieo sâu nhân ác,
Nhân đến hồi kết các quả sầu,
Do câu “thiện ác đảo đầu”
Về sau phải chịu vui rầu chẳng sai.

Vì làm lạc giữ hoài tâm ác.
Cõi trần này giết thác sanh linh,
Mà không một chút niệm tình,
Cứ làm việc dữ, tự mình không lo,

Vật có chủ, không cho cũng cấp,
Vợ con người, mê hoặc tà dâm,
Tính toán mưu kế âm thầm
Chẳng kiêng luật pháp, tối tăm làm liều.

Nói dối cũng một điều rất dữ,
Lòng phát ra miệng cứ nói đùa,
Có người uống rượu say sưa,
Dầu ai thức tỉnh không chừa thói quen.

Cõi hiện tại nhúm nhen, ngũ nghiệp,

Tánh xấu xa chẳng kịp đổi thay,
Chết rồi cũng phải đọa đày,
Xuống nơi địa ngục chịu hoài nạn tai.

Các tội ác, không sai một bước,
Bóng theo hình cái trước cái sau,
Nhân nào quả nấy, liền nhau,
Mình gây mình chịu, ai vào giúp ta.

Bị qui sứ hành hà đánh đập,
Kéo lôi bừa bẫm giập, chẳng thương,
Lửa phiền thiêu đốt thịt xương,
Chết sống, sống chết, luôn luôn không
ngừng.

Sự khổ cực bởi chung ác báo,
Gái hay trai đã tạo phải mang,
Cảnh này ác quả đã tan,
Sanh làm ngựa quý nhẹ nhàng đôi phân.

Giống ngựa quỉ toàn thân ghê tởm,
Đói khát kheo, hôm sớm nhe nanh,
Ăn ròn mủ máu hôi tanh,
Hết kiếp ngựa quỉ tái sanh lên đời,

Loài súc vật trên bờ dưới nước,
Lớn nhỏ, vì từ trước để duôi,
Đành cam số phận hẩm hiu,
Làm những vật thực để nuôi mạng người.

Bắt giết hại mấy mươi chẳng tiếc,
Tàn sát cho đáng nghiệp hồi xưa,
Hành hình thảm khốc mới vừa,
Đó là quả báo có chừa chi ai,

Cũng có kẻ đầu thai thần quỉ,
A-tu-la, ngựa quỉ khác chi,
Cũng đều đói khát nhiều khi,
Chịu chẳng biết mấy tầng kỳ¹ kiếp lâu.

Kiếp quá khứ rất giàu tội khổ,
Tội khổ này chẳng bỏ sót ai,
Chúng sanh khắp hết bốn loài,
Thấp hóa, không hạn, noãn thai chẳng trừ,

Nhân ác đã gieo từ vô thi,
Quả xấu xa trực chỉ theo mình,
Làm cho tất cả chúng sanh,
Mỗi kiếp phải chịu khổ hình như trên.

¹ Nói cho đủ là a-tăng-kỳ, nghĩa là vô số.

Cõi giả tạm đường tên thâm thoát,
Kiếp này qua kiếp khác đến thay,
Rời trong những kiếp vị lai,
Cũng là khổ não, nạn tai đầy đầy,
Sự khổ não bao vây liền sát,
Khiến chúng sanh lâm lạc thêm hoài,
Vì chưa thoát khổ trần ai,
Nên những nghiệp dữ không ngày nào xa,
Đây ta thử xét qua hiện tại,
Chẳng khổ nào sánh lại khổ ăn.
Vì chung đói khát, khó khăn,
Muốn cho no đủ, nên hằng phải lo,
Nghèo sạch đất, giàu to cũng thế,
Nhọc ưu tư, nào kể ngày đêm,
Có rồi lại muốn có thêm,
Bằng người chưa có cũng tìm cho ra.
Nếu biếng nhác ở nhà thông thả,
Ăn không lo, lở cả núi sông,
Mỗi ăn nặng cánh bên lòng,
Mãn nuôi mạng sống dày công liệu lường.
Già trí trẻ vẫn thường làm lụng,
Làm kiếm ăn phải dụng tâm thân,
Xác thật lẫn với tinh thân,
Khó khăn cũng chịu, nhọc nhằn cũng cam,
Bệnh đói khát hằng ngày vất vả,

Thuốc đầu hay, chẳng đã tạt này,
Không được ăn uống ồm gầy,
Càng lâu ắt phải bỏ thầy cõi trần,
Ăn hay gấp mắt lần diệu dược.
Có ăn rồi, bệnh được giảm thuyên.
Chúng sanh dầu biếng cũng siêng,
Không sao tránh khỏi phải quyền sanh nhai.
Có kẻ rắng cây cày, đào, cuốc.
Luống chuyên cần, rẫy bãi ruộng nương.
Kẻ thì làm mướn bán buôn,
Biết bao khổ cực, luôn luôn mọi đời.
Người giàu có thành thói đôi chút
Bồi từ xưa quả phúc vo tròn
Cõi trần hái trái ngọt ngon
Khỏe thân, nhưng cũng vẫn còn khổ tâm.
Những khổ não đã lần lượt giải
Vẫn tất đây đại khái tám điều
Chúng ta lấy đó làm nêu
Gái trai cũng phải chịu điều khổ lao.
Biết rõ khổ, ta mau thức tỉnh
Ráng tu hành, giới – định làm căn
Mong cầu giải thoát trời trăng
Trần khổ xa cách, nhẹ thặng Niết-bàn.